

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Rabbi Mosis Majemonidis Liber Moreh nevukhim Doctor Perplexorum

Maimonides, Moses

Basileæ, 1629

Praefatio Authoris.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10857

P R Æ F A T I O
A U T H O R I S.

DICIT Samuel Filius Rabbi Aben Tybbon; *Sic scripsit Author ad discipulum suum præstantissimum Rabbi Joseph Filium Rabbi Jehuda, cujus requies sit in horto Edenis.*

Ex quo tempore primùm ad me pervenisti, & nomen tuum in discipulorum meorum catalogum referre voluisti, incredibile est, quanti te semper fecerim, tum ob singularem tuam in studiis industriam, tum ob summum tuum ad res speculativas, quod ex carminibus tuis percipere potui, desiderium. Fuit autem, cum litteræ & carmina tua elegantissimè composita, Alexandria mihi reddita fuissent, & priusquam vis & acumen ingenii tui mihi explorata essent, ut cogitarem, desiderium & appetitum tuum majorem fortè esse apprehensione tuâ. At postquam apud me te exercuisti in studio Astronomico, & reliquis disciplinis Mathematicis, (quarum fundamenta jam aliqua ab alio hauseras,) supra quàm dici potest de te gavissus sum, propter excellentem, quam in te deprehendi, ingenii bonitatem, & naturalem ad Artes istas liberales animi tui inclinationem, facilèq; permisi, ut in illis instruereris, eò quòd jam tum cognoscerem & præviderem, quisnam & qualis futurus esses. Cum etiam fundamenta Logica à me didicisses, multum meam de te conceptam spem & expectationem adauxisti, adeò ut dignum te censuerim, cui Secreta librorum Prophetarum revelarem, ut ea in illis posses notare & observare, ad quæ perfectos respicere & animum advertere convenit. Itaque incepti digitum quasi in quædam intendere, & summatim ex illis nonnulla tibi proponere. Cum verò ulterius à me peteres & flagitares, ut accuratius res Theologicas, mentemq; Loquentium sectæ tibi explicarem, ac quid de illorum rationibus & probationibus sentirem, an scilicet sint demonstrativæ nec ne, indicarem; cumq; viderem, te doctrinæ illorum gustum ab alio jam accepisse, & ita, ab unâ parte, rei difficultate te terrente, ab alterâ, animi tui generositate ad res excelsas & arduas te sollicitante, perplexum esse, nolui honestissimæ & æquissimæ tuæ pe-

P R Æ F A T I O

tionem hac in parte deesse; sed monui potius, ut methodicè & ordine omnia & singula addisceres, atq; ita non superficialiam, sed solidam rerum cognitionem tibi comparares, & quotiescunq; toto illo tempore, quo unà conversabamur, dubius aliquis Scripturæ locus occurrebat, vel dictum Rabbinorum, quod paradoxum aliquid docere videbarur, in id omnibus viribus incubui, ut verum ejus sensum tibi explanarem. Quando autem DEO OPT. MAX. visum fuit, nos separare, tuq; quò fata tua te trahebant, concessisses, ingrata ista separatio, & suavissimæ conversationis tuæ memoria me excitârunt ad præsentem Librum (de quo te præsentem non cogitabam) tibi, tuiq; similibus, ut ut pauci sint admodum, conscribendum, qui & in certa capita est distinctus, & methodicè elegantique ordine omnia & singula pertractat. VALE.

Dicit Samuel Filius Juda F. Tibbon, sic ait Author;

Psal. 143. 8.

Notam fac mihi, ò Deus, viam, in qua incedam, nam ad Te attollo animam meam.

Proverb. 8. 4.

Ad vos, ò Viri, clamo, & vox mea ad filios hominum.

Proverb. 22. 17.

Inclina aurem tuam, & audi verba Sapientum, & appone cor tuum ad scientiam meam.

Summa & argumentum Libri.

LIBRI hujus summa & argumentum consistit, primò, in explicandis quibusdam Nominibus, quæ in scriptis Prophetarum occurrunt. Illorum Nominum alia sunt *Homonyma & aquivoca*, quæ simplices & imperiti intelligunt secundum quædam tantum illorum, de quibus dicuntur: alia sunt *Metaphorica*, quæ vulgus hominum capere solent in prima & naturali significatione, à qua sunt translata: alia sunt *Analogæ*, de quibus quandoq; credunt, quòd sint *Univoca*, quandoq; quòd sint *Aequivoca*. Non est autem nobis propositum, illa vocabula explicare pro vulgo, vel tyronibus in speculatione, vel pro illis, qui student tantum in sapientia Legis, (nam Libri hujus, & aliorum hujus generis, intentio est, docere sapientiam Legis secundum veritatem & ex fundamentis); sed propositum nobis est, instruere virum in Lege nostra peritum & exercitatum, veram illius fidem tenentem, in doctrina & vita perfectum ac inculpatum, Philosophiæ gnarum, intellectu deniq; sanum, cui sensus Legis litterales nonnunquam movent scrupulos, qui vel ex se & proprio studio, vel ab alio proprium Vocabulorum illorum *Aequivocorum*, *Metaphoricorum* & *Analogicorum*, sensum intelligit, atq; inde *perplexus* redditur, an intellectum suum sequi, & illum Vocabulorum sensum, quem

A U T H O R I S.

quem ipse addidit, abjicere debeat, (quod faciens existimabit se abjicere fundamenta Legis); an verò illum sensum debeat amplecti post habito intellectu suo, (quod faciens depravationem vel detrimentum aliquod Legi se inferre arbitrabitur), & ita in cogitationibus istis imaginariis hærens, anxius & sollicitus, quomodo se inde extricare debeat, ignorat.

Deinde versatur hic Liber, in Explicatione abstrusarum & arcanarum *Parabolarum*, quæ in scriptis Prophetarum occurrunt, de quibus non expressè dicitur, quòd sint Parabole; sed ita proponuntur, ut indoctis & imperitis videantur esse intelligendæ secundum sensum ipsarum litteralem, neq; aliquid aliud sub illo cortice latere appareat: veruntamen à Viris doctis & intelligentibus pensatæ & examinatæ secundum sensum litteralem, scrupulum statim & nodum in animis ipsorum relinquunt. Hinc quia, dum illas *Parabolas* in hoc Libro explicamus, scrupuli & nodi isti solvuntur, *More Nevochim*, h. e. *Doctorem Perplexorum* appellare illum volumus; non quidem quòd omnia, sed quòd maximam partem dubiorum illorum gravissimorum adimat & auferat.

Cui Liber vocetur More Nevochim, h. e. Doctorem perplexorum?

Non est autem, quòd quis perfectam & absolutam Vocabulorum & *Parabolarum*, quas tractandas suscipio, explicationem ac declarationem à me desideret, aut expectet; (id enim ne sapientissimus quidem & disertissimus ore & linguâ suâ efferre posset, nedum calamo & libro comprehendere): quod ideò moneo, ne stultis & indoctis, qui tamè sibi egregiè videntur sapere, Liber hicce meus scopus veluti sit & signum, in quem inscitia & ignorantia suæ sagittas conjiciant. Et de istis rebus egimus jam pridem in magno nostro Opere Talmudico, ubi inter alia quoq; & hoc monuimus: *Opus Bereschit* esse sapientiam Naturalem; *Opus Mercavah* sapientiam Divinam: & ibidem quoq; dictum illud Sapientum nostrorum adduximus, *In Opere Mercavah ne coram unico quidem, nisi fuerit sapiens, intelligens, & tùm tradent ei summa tantùm & generalia capita.* Quare non est, quòd & hîc aliud, quàm summa & generalia capita expectes, & illa quidem non certo ordine tradita, sed hinc inde per totum librum dispersa, & aliis rebus, quas declaramus, quasi immixta. Intentio enim mea est, extrahere quidem & elicere è sapientia Divina, seu *Opere Mercavah* ea, quæ maximè sunt realia, sed ita, ut simul occultentur & abscondantur, ne contra intentionem Divinam agere videamur, à qua discedere summum nefas ducimus. Nam videmus, quòd in ea, quæ singularia sunt in Apprehensione DEI, ce-

P R Æ F A T I O

Psal. 25. 14. *lentur & abscondantur, sicut David dicit: Secretum DOMINI timentibus eum.* Quin-imò prohibitum quoq; est sapientiam Naturalem penitus publicare & manifestare, suntq; in illa quædam principia, quæ neminem claris & apertis verbis docere licet. Unde de hac dicunt Sapientes nostri, *Et non in opere Bereschit duobus.* Quòd si autem quis illas res omnes libro describere & explicare veller, perinde faceret, ac si mille & amplius hominibus illas explicaret. Atque hinc videmus, apud Prophetas ista etiam sub Parabolis esse proposita, & Rabbinos nostros, juxta Sacrorum librorum stylum & consuetudinem per ænigmata & figuras de illis loqui solere. Causa est, quòd inter illam (*sapientiam sc. vel Theologiam Naturalem*) & sapientiam Divinam magna sit affinitas & convenientia, nec exiguam Mysteriorum scientiæ Divinæ partem constituat.

Gradus Apprehensionis Dei in hominibus.

Profunda autem illa Mystera quod attinet, noli existimare, illa perfectè & ad amussim ulli Homini esse cognita: nequaquam; verùm quandoque veritas nobis lucere & splendere videtur instar lucis vel diei, postea verò iterum occultatur vel à Natura, vel à Consuetudine, ita ut ad priores nostras tenebras ferè revertamur, & similes simus iis, quos in densissimâ noctis caligine fulgura subinde irradiant. Hoc pacto quibusdam ita crebrò coruscare & sese invicem solent consequi, ut nullum quasi animadvertere possint interstitium, sibi que in continuâ luce versari videantur, & nox illis sit instar diei. Talis est magnus gradus illuminationis Prophetarum, de quo dicitur, *Tu autem sta hic mecum.* Item, *Quia radiavit lux faciei ejus.* Aliis ita coruscare solent fulgura, ut longum sit, inter unum & alterum, spacium ac intervallum. Et talis est communis gradus majoris partis Prophetarum. Aliis unicum tantùm totâ nocte fulgur apparet. In hoc gradu sunt illi, de quibus dicitur, *Et prophetarunt, & non addiderunt.* Aliis accidit, ut unicum fulgur per diversas coruscationes magno vel parvo intervallo distantes appareat, (*hic est verborum Authoris sensus, juxta Schem Tobh*). Inveniuntur etiam quidam, qui planè non perveniunt ad talem gradum, ut tenebræ ipsorum à fulgure illustrentur, sed tantùm à corpore aliquo puro, lucido ac splendido, ut lapide, gemmâ, vel similibus, quæ in tenebris lucem solent spargere. Et hæc lux quoq; quamvis tenuis & exigua, quibusdam non semper & continuè, sed interruptè apparet, quandoque lucens, quandoq; non, instar flammæ vel aciei gladii versatilis. Et hi sunt gradus, secundùm quos Homines distinguuntur in Apprehensione Dei. Qui verò nullam omninò lucem vident, sed

perpe-

A U T H O R I S.

perpetuò cœcorum instar palpitant, sunt illi, de quibus dicitur, *Non P salm. 82. 5. sciunt, neq; intelligunt, in tenebris indefinenter ambulant, & abscondita est ab illis veritas, licet luce meridianâ clarior splendeat ac luceat, sicut alibi legimus, Non viderunt lumen lucidum, quod est in Cœlis. Et hi Jobi 37. 21. sunt vulgus populorum, quorum nullam rationem in hoc Libro habuimus.*

Porro scias, quòd perfectorum quoq; aliquis, ut ut vellet, nò posset tamen vel minimam Mysterii alicujus partem secundum eum gradum, quem ipse habet, perfectè & secundum ordinem, ore vel calamo, ut reliquas disciplinas explicare. Verùm idem hic ei, cùm alios docere voler, eveniet, quòd illi accidit, cùm ipsemet didicit; ut sc. aliquid nunc ei videatur clarum & apertum, mox iterum obscurum & occultum, quasi rei natura ita esset comparata. Propterea quando Sapientes voluerunt aliquid in hoc argumento docere & proponere, per Parabolas & ænigmata tantùm id fecerunt, idq; multipliciter & variè admodùm. In quibusdam proponunt rem, quam docere volunt, in principio Parabolæ, in aliis in medio, in aliis deniq; in fine illius, quando scilicet non inveniebant aliquam, quæ tota à principio ad finem rei propositæ conveniret. Quandoq; res subjecta, licet una sit, dispersa habetur in pluribus Parabolis, longè etiam à se invicem distantibus. Aliquando, quòd profundius est, Parabola una, Parabola est rerum multarum, ut initium illius huic, finis verò alii rei conveniat. Aliquando tota aliqua Parabola ad duas res, sed propinquas, spectat & pertinet. Itaque qui sine Parabolis & ænigmatibus docere vult, is in verbis suis tantis profunditatibus & metaphoris uti cogetur, ut illæ æquè obscuræ sint futuræ atque Parabolæ & ænigmata: ita ut videantur hîc Sapientes singularem instinctum Divinum sequi, quemadmodum dispositiones suas naturales sequuntur in actionibus naturalibus. An' non vides, quid egerit Deus Sanctus & Benedictus, quando nos perfectos reddere, & mores actionesq; nostras Legibus suis practicis dirigere corrigereq; voluit? Quia enim hoc non benè poterat fieri sine præeuntibus quibusdam sententiis intellectualibus, quorum principium est Apprehensio Creatoris captui nostro conveniens; & hæc non poterat percipi nisi ope sapientiæ Divinæ; sapientia autem Divina non possit acquiri, nisi post sapientiam Naturalem, (nam sapientia Naturalis est contermina sapientiæ Divinæ, eamque ordine doctrinæ præcedit, ut iis notum est, qui in hoc speculationis genere se exercent); ideo principium librorum suorum Sacrorum exorsus est ab Opere

Cur & quomodo per Parabolas & ænigmata loquatur Sapientes?

Cur Deus ab Historia Creationis Sacram Scripturam imberchoarit?

P R Æ F A T I O

Bereschith, h.e. à sapientia Naturali, & tùm propter excellentiam ac præstantiam illius, tùm propter insufficientiam & imperfectionem nostram ad apprehendenda ista, indicavit nobis res illas profundas, quas sapientia Divina indicare coëgit, per Parabolas, ænigmata, & verba abstrusa valdè, sicut dixerunt Rabbini nostri piæ memoriæ: *Indicare opus Bereschit Carni & Sanguini non est possibile, idcirco absolute dicit Scriptura, In principio creavit Deus; quibus verbis admonere voverunt, res istas esse absolutas, claufas, nec aperte explicatas, sicut* Eccl: f. 7. 25. *ait Salomon; Procul est, quod factum est, (h.e. sapientia Naturalis), & profundum profundum, (sapientia Divina scil.) quis inveniet illud? Præterea etiam ubiq; usus est (Deus scilicet) vocabulis Homonymis, ut vulgus pro captu suo & tenuitate ingenii sui uno, & perfectiores alio sensu illa intelligerent. Hæc omnia quod attinet, promissimus jam pridem in Commentariis nostris Talmudicis, nos illa explicaturos in Libro de Prophetia, & in Libro Conciliationis, in quo polliciti sumus Expositionem Allegoriarum omnium dubiarum, quæ primâ fronte remoræ videntur esse à veritate, & è via intelligibilis exire. Posteaquam autem ante multos annos Libros illos incepissemus, & jam pauca quædam conscripsissemus, non videbatur nobis rectum, quòd illâ viâ aggressi essemus explicationem istam. Vidimus enim, si peristeremus in occultandis & ulteriùs involvendis illis, quæ occultanda sunt, in Parabolis nos non egressuros priorem viam & modum, sed individuum unum pro alio ejusdem speciei permutaturos, (h.e. nos nihil novi præstituros): quòd si verò explicaremus illa, quæ explicatione indigent, operam nostram parùm convenientem & decentem futuram; quia videremur Allegorias & Secreta Prophetarum Populo velle revelare. Præterea vidimus, si in Allegoriis illis speculetur imperitus & indoctus aliquis è plebe, quòd nullum sit planè concepturus scrupulum: indocto enim, & Naturæ rerum ignaro, nihil novi est, credere illa esse quæ esse nequeunt, sed sunt impossibilia; quòd si verò in illis speculetur Vir aliquis perfectus & eximius, illum vel accepturum eas secundùm sensum ipsarum literalem, & ita sinistram tantùm de Authore concepturum opinionè, eumq; pro imperito reputaturum, & hac ratione fundamentis fidei nihil detrimenti illatum iri; vel crediturum, illas internum habere sensum, sicq; in tuto navigaturum, & nil nisi bonum de Authore quoq; illarum cogitaturum, sive illud internum noverit ac intelligat, sive non nòrit.*

Quocirca cùm in hoc Libro mihi proposuerim, unâ Expositionis viâ

A U T H O R I S.

viâ exponere rationem Prophetiæ illiusq; graduum, & explicatio-
nem Parabolârum librorum Prophetiârum, propterea destiti à re-
liquis duobus Libris, & satis duxi breviter de fundamentis Fidei, &
generalibus articulis agere, ad eum ferè modum, quem in Opere no-
stro magno Talmudico observavi, nisi quòd in hoc Libro mihi res est
cum eo, qui Philosophiæ principiis est imbutus, qui scientias veras
novit, verbis Legis credit, & in sensu illorum perplexus est, propter
vocabula æquivoca, analogâ & metaphorica, quæ in eis occurrunt.
Adducemus tamen in eo quandoq; caput aliquod, in quo nullius Vo-
cabuli æquivoci fiet mentio, sed quod vel fundamentum tantum no-
bis sternet ad aliud, in quo de significatione alicujus Vocabuli age-
tur, quam in illo capite nolo tangere: vel Parabolam aliquam ex-
ponet, aut de re quapiam monebit, quòd sit Parabola: vel deniq; con-
tinebit expositionem rerum quarundâ incognitarum, in quibus, pro-
pter homonymiam vocis, id, quod veritati repugnat, creditur, ut cum
id, quod Parabolæ loco adducitur, sumitur pro re per illam significatâ,
vel significatum per Parabolam, pro Parabola ipsa. His ergo sic præ-
missis, jungam nunc Propositionem quandam, quæ ita habet.

Scito, clavem Intelligentiæ & scientiæ veritatis omnium eorum, *Intelligentiâ pa-
rabolarum cla-
vis omnis intel-
ligentiâ.*
quæ à Prophetis dicta sunt, esse Intelligentiam sensûs & verborum
Parabolârum. Nôsti enim id, quod dicit Deus apud Hoseam, *Hos. 12. 11.*
*Per meta-
phoras Prophetarum propono similitudines.* Item illud, *Aenigmaticè loquere
anigma, & parabolicè loquere parabolam.* Nôsti etiam, quia tam crebrò
Ezech. 17. 2.
Prophetæ parabolis utuntur, dixisse Prophetam, *Ah ah Domine, ipsi
dicunt mihi, An' non parabolicè loquitur parabolâs iste?* Non ignoras inlu-
Ezech. 20. 49.
per, quid Salomon dicat ab initio Proverbiorum suorum, *Ad intelli-
gendum parabolam & eloquutionem, verba Sapientum & anigmata eorum.*
Proverb. 1. 6.
Sic legimus apud Sapientes nostros in Medrasch; *Cui rei fuerunt si-
milia verba Legis, antequàm exsurrexisset Salomon? Puteo, cujus aqua sunt
profunda & frigida, ut Homo nequeat de illis bibere. Quid fecit prudens & in-
geniosus quispiam? Colligavit funem funi & filum filo, atq; ita hausit & bi-
bit. Ita progressus est Salomon de parabola ad parabolam, & de verbo uno ad
aliud, donec penetrâvit in ipsam Legis fossam vel cisternam.* *Verba Legis si-
milia puteo pro-
fundo.*
Hactenus illi.
Per verba autem illa Legis, quorum mentio fit in Medrasch, & ad
quorum intelligentiam penetrare nos dicimus per intelligentiam
Parabolârum, non intelliguntur, ut cuius constat sanâ mente præ-
dito, verba Legis de ritibus & ceremoniis, ut, de Tabernaculis con-
ficiendis, de ramis Palmarum, de quatuor Custodibus, & similia:
sed intelligentia rerum profundarum & occultarum. Sic dicunt ibi-

*****

P R Æ F A T I O

dem; *Quemadmodum si quis scilum vel margaritam pretiosam amisit in*
intimo domus suæ, candelam unius oboli accendit, eamq; iterum reperit: sic
Parabola nihil omninò sunt nulliusq; pretii, & tamen per eas videmus & co-
gnoscimus verba Legis. Hæc sunt iterum verba ipsorum, in quibus ani-
madverte, quomodo interius vel intimum verborum Legis veluti
margaritam, sensum autem litteralem Parabolæ, nullius omninò
pretii esse ostendant; quomodo etiam sensum interiorem Parabolæ,
sub litteræ externæ cortice latentem, assimilent margaritæ pretio-
sæ in domo obscurâ, clausâ, multâ supellectili, multisque instru-
mentis refertâ, amissæ. Quemadmodum enim Homo amissam mar-
garitam quidem in domo esse novit, sed non videt eam, nec novit ubi
sit, & quasi penitus ex ipsius potestate est elapsa, quia ab usu ejus ar-
ceatur, donec accendat candelam; ita eadem quoq; ratio est intelli-
gentiæ, quam nobis suppeditant Parabolæ.

Proverb. 25. 11.

Dicit Sapiens; *Mala aurea cum maskioth figuris argen-*
teis, est verbum dictum suis modis, ad cuius dicti explicatio-
nem attende.

Maskioth sive Figuræ illæ, sunt corpora sculpta, sculpturis per-
 plexis vel reticulatis, subtilibus, & perforatis ad instar operis auri-
 fabrorum; vocanturq; ita, quia per illa visus transit & penetrat.
 Nam verbum Hebræum *Nischkaph* vel *Hischkaph*, Prospicere, Respi-
 cere, in Targum transfertur per *Istache* מַשְׁכֵּחַ (unde illud *Maskioth*
 derivatur). Dicit ergo, Mala aurea, operi tali argenteo, reticulato,
 & perforato inclusa, Parabolam esse Verbi suis modis dicti. Quod
 quàm sit admirandum & egregiè dictum, quæso adverte. Ait; In
 Verbo, quod duplicem habet faciem, h. e. in quo est aliquid apparens
 quod videtur, & aliquid absconditum, requiri, ut externum & ap-
 parens sit instar argenti, interius autem melius externo, ita ut inter
 illud, & externum, ea sit proportio, quæ est auri ad argentum: dein-
 de, ut externum ita sit comparatum, ut possit Lectorem attentum de
 eo, quod interiùs est, docere. Sicuti enim mala istiusmodi aurea
 reticulis argenti perforatis obducta, cum de longinquo & sine at-
 tentione conspiciuntur, videntur esse merè argentea, propiùs autem
 inspecta à viro acuto visu prædito, ostendunt quid intùs conclusum
 habeant, aurum videlicet; ita quoq; in Parabolis Prophetarum
 beatæ memoriæ, externum & apparens continet quidem sapien-
 tiam, quæ multiplicem habet utilitatem in conservanda & dirigen-
 da Hominum societate, interiùs verò continet sapientiam, quæ

Alia similitudo;
quomodo Para-
bole comparata
esse debeant.

A U T H O R I S.

nos erudit de iis, quæ in Relligione sunt credenda & amplectenda.

Parabolæ autem Propheticæ duplicis sunt generis. In quibusdam enim singulæ voces rem aliquam peculiarem denotant: aliæ verò sunt, ubi tota Parabola rem significatam totam exhibet, in quibus multa quidem habentur verba, sed non singula pondus habent, & rei significatæ aliquid addunt; verùm inserviunt tantùm ad elegantiam, vel, ut rem tantò magis occultent & involvant, sequunturq; verba rationem rei illius, unde parabola est desumpta.

Primi generis Parabolarum exemplum est; *Et ecce, scala erecta erat super Terram, & caput ejus tangebatur Cælum.* Nam vox *Scala* docet de re una; *Erecta erat*, de alia; *Et caput ejus tangebatur Cælum*, de tertia; *Et Angeli Dei*, de quarta; *Ascendebant*, de quinta; *Et descendebant per eam*, de sexta; *Et ecce Dominus stabat super illam*, de septima. Ex quo vides, singulas hujus Parabolæ voces, rei per eam significatæ aliquid addere.

Secundi generis exemplum est: *Per fenestram domus meæ, per fenestras prospexi, & vidi inter simplices, consideravi inter filios juvenem carentem corde, transeuntem per plateam, juxta angulum ejus, & per viam domus ejus gradiebatur, in crepusculo, in vespera diei, in tenebris noctis & caligine, & ecce, mulier in occursum ejus, ornata meretricio & cauta corde, quæ tumultuosa erat & perversa, &c. nunc foris, nunc in plateis, &c. & apprehendit eum, &c. Sacrificia pacifica sunt mihi, &c. idcirco egressa sum in occursum tui, &c. Ornamentis ornavi tectum meum, &c. Veni, inebriemur amoribus, &c. quia non est vir in domo sua, &c. Ligamen argenti tulit in manu sua, &c. Declinare fecit eum multitudinem dulcedinis sermonis sui.* Ex omnibus enim istis nihil aliud discimus, quàm non sequendas esse illecebras voluptatum corporalium, quarum omnium causam materialem comparat sceminae meretrici, & adulteræ maritum habenti, super quam Parabolam exstruxit totum suum Librum. Explicabo autem in capitibus quibusdam istius Libri sapientiam illam, quæ Materiam comparat cum Uxore adultera: cur item Librum suum obfignet & claudat laudibus Mulieris strenuæ, quæ non scortatur, sed ornata domus suæ, & marito suo contenta est. Nam omnia impedimenta & obstacula, quæ Hominem in perfectione sua postrema impediunt, omnes imperfectiones, omniaq; peccata non aliunde, quàm à parte materiæ proveniunt, sicut alibi in hoc Libro exponam. Atque hæc est summa totius Parabolæ, ut non sequatur Homo sensualitatem, h. e. materiam suam tantùm. Materia enim Hominis proxima, eadem est cum materia reliquorum Animantium. Posteaquàm ergo tibi hoc exposui, & secretum istius Parabolæ revelavi, non est

P R Æ F A T I O

quòd velis omnia ea, quæ in Parabola habentur, invenire quoq; in re significatâ: verbi gratiâ, quid sibi velit, quòd dicitur, *Sacrificia Eucharistica sunt mihi, &c.* quid item significetur, cùm dicitur, *Ornamentis ornavi lectum meum*: quod item incrementum rei significatæ accedat, cùm ait, *Nam non est vir in domo sua, &c.* Omnia enim ista verba sequuntur sensum litteralem Parabolæ, & ad illum tantùm pertinent. Nam omnibus istis rebus solent scortantes & impudici homines inter se uti. Hoc ergo diligenter observa; est enim fundamentum magnum ad ea, quæ tibi explicare volo. Proinde cùm videbis, me in aliquo capite explicare Parabolam aliquam, & in genere summam & scopum illius tibi indicare, noli postulare rationem & applicationem omnium verborum & rerum in Parabola contentarum, ad rem significatam. Nam si id feceris, in alterutrum duorum horum incidēs: vel declinabis à scopo & intentione Parabolæ; vel defatigabis te in quærenda explicatione illorum, quæ explicari nequeunt, & ex hoc studio incidēs in vœsaniam & vanitatem, inter multos nostro hoc tempore adeò familiarem, qui conantur quædam invenire & eruere è verbis Authorum, de quibus Authores ne unquam quidem somniârunt. Tuum autem propositum in majori Parabolæ parte esse debet, ut scias summam illius rei, de quate author Parabolæ cupit erudire: in aliis verò sufficiant tibi ea, quæ à me audies, quòd sc. hoc vel illud sit Parabola, licet nihil ulterius tibi exponam. Nam si scias esse Parabolam, facile poteris conijcere, cujus rei sit Parabola, & proinde verbum illud meum, quo dico, quòd sit Parabola, idem efficiet quod is, qui id removel, quod inter visum & objectum visûs est interpositum.

P R Æ C E P T U M H U J U S L I B R I.

Quâ ratione Liber iste sit legendus.

Si vis consequi, & ad unguem vel ad amussim addiscere ea omnia, quæ in hoc Libro continentur, perlegenda sunt tibi ordine singula ejus capita, neq; satis esse tibi ducendum, summam generalem capituli alicujus intelligere, sed observanda & consideranda quoq; tibi est unaquæq; vox, licet nõ sit de intentione capituli illius: (non enim fortuito usurpata sunt & adhibita vocabula, sed summâ cum accurate & magnâ diligentia: sollicitè etiam cautum est, ne dubii alicujus explicatio intermittatur, nullumq; verbum alieno in loco dicatur). Prætereà vide, ne persequaris eum cogitationibus tuis, (h. e. *ne obiter & superficialiter eum percurras & legas*), nam id si facias, nocebis mihi, & tibi nihil proderis; verùm necesse est, ut exinde discas, quæ sunt necessaria & utilia, & à capite ad calcem evolvas eum;

fic

A U T H O R I S.

fic enim extricabit te è multis & magnis dubiis circa Legem, quæ intelligentes omnes exercere solent.

Porro, adjuro per Deum Benedictum omnes, qui Librum istum meum lecturi sunt, ne ex eo vel unicum verbum alii explicet & exponant, nisi ea, quæ jam exposita sunt ab aliis sapientibus & notis Doctoribus Legis nostræ, qui me præcesserunt: qui verò talia, quæ à nullo ante me dicta sunt, inde addiscet, ne quisquam alteri revelato. Nullus etiã præsumat respondere vel contradicere verbis meis, quia fieri potest, ut quis meam mentem non intelligat & assequatur, sed potius contrarium; & ita damno ac injuriã me afficeret, pro eo, quod ego ipsi prodesse cupiebam, malumq; mihi pro bono retribuere. Legat eum & judicet de eo, ad cujuscunq; manus pervenerit, & si quidem ab ægritudine cordis aliquem etiam in minimo curaverit, gratias agat Deo, & quod inde hausit, in usum suum retineat. Quòd si quis nullum planè ex eo emolumentum capiat, illi esto, ac si nunquam esset compositus & in lucem emissus: si verò alicui perniciosum & minùs rectum quid continere videatur, is omnia in meliorem partem interpretetur. Nam si id teneamur facere & observare erga quosvis è vulgo & plebejos, quantò æquius est, ut idem quoq; faciamus erga Doctores & Sapiètes nostros, qui nostram utilitatem in veritatis cognitione promovere pro virili suã satagunt. Certò autem scio, nullos tyrones, qui nihil adhuc in speculatione intelligunt, futuros, qui non ex aliquibus hujus Libri capitibus commodum sint percepturi: perfectos verò, qui scrupulos aliquos habent, omnes, & ex omnibus ejus capitibus non poenitendos fructus reportaturos, sed tales, qui ipsos sunt exhilaraturi, suavesq; & dulces auribus ipsorum futuri. Vertiginosos verò quod attinet, quorù cerebrum est pollutum, & vanis futilibusq; ac falsis opinionibus, quas tamen veras esse autumant, repletum, quiq; sibi imaginantur, se magnos esse Philosophos ac Theologos, cum tamen ne guttam quidem scientiæ habeant, quæ Sipientiæ titulum in rei veritate mereri possit, illos scio fugituros à multis, contra multa etiam objectiones moturos. Quia nempe nihil quicquam intelligunt, & quia per illa scoriæ adulterinarum ipsorum monetarum produntur, quæ thesaurus sunt & peculium illorum, paratum eis ad angustias ipsorum.

Deus verò Benedictus novit, quanto perè timuerim conscribere ea, quæ explicare & consignare volui in hoc Libro. Nam quia talia sunt, de quibus nullus ex gente nostra in hac captivitate quicquam scripsit hactenus, quã ratione primus ego prodire in hac palæstra

P R A E F A T I O

Psal. 119. 126.
 audeo? Verùm suffultus sum duobus principiis; primò, quòd de istiusmodi negotio dictum sit, *Tempus est faciendi DOMINO: irritam fecerunt Legem tuam, &c.* Secundò, eo quod Sapientes nostri dicunt, *Omnia opera tua fiant ad gloriam DEI.* His duobus, inquam, principiis innixus, suscepi istius, quem exhibeo, Libri compositionem.

In summa: Ego ita sum comparatus, ut licet videam, me premi, angustari, & aliter veritatem, quæ demonstrari potest, docere non posse, nisi ut vix uni bono & laudato viro placere, econtrà verò mille imperitis & stultis displicere cogar, malim tamen uni illi, contemptis reliquorum ludibriis, placere, illumq; ex perplexitatibus & dubiis suis eruere, donec perfectus evadat.

A L I A P R A E F A T I O.

Quotnam sint
 cause contra-
 dictionum, qua
 hinc inde apud
 Scriptores repe-
 riuntur?

Causæ contrarietatum & contradictionum, quæ in Libro & Tractatu aliquo reperiuntur, sunt septem.

Causa prima est, cum Author aliquis diversorum Authorum, qui diversas sententias tuentur, opiniones adducit, & nomina ipsorum reticet, nec unamquamq; suo Authori attribuit. Tùm enim in illius Libro videtur esse contrarietas vel contradictio, quia ex duabus illis sententiis vel propositionibus una est hujus, altera alterius.

Secunda causa est, cum Author libri alicujus sententiam quandam defendit, eamq; postea mutat, & utraq; in Libro ipsius scripta extat.

Tertia est, quando non omnia intelliguntur secundum sensum litteralem, sed quædam litteraliter, quædam parabolicè, internû & occultum sensum habentia: vel quando ambæ propositiones, quæ videntur esse repugnantes & contradictorie, sunt Parabolæ; cum enim litteraliter intelliguntur, tum una alteri repugnat vel contrariatur.

Quarta, cum conditio aliqua subest rei, quæ nõ exprimitur in loco suo pro necessitate: vel cum sunt duo diversa subjecta, quæ nõ explicatur, tum etiã viderur esse in verbis repugnantia, cum tamẽ nulla sit.

Quinta, est ordo doctrinæ & institutionis. Si fuerit res aliqua abstracta & intellectu difficilis admodum, ac de ea necessario sit agendum, sumendaq; sit principii loco in explicatione rei alterius facilioris, tum necesse est, ut hæc priorem præcedat, (quia semper incipiendum est à facilioribus), & tamen opus etiã erit, ut leviter & crassiore Minervâ declaret Præceptor priorem. Verùm nequaquam accuratè & *àncibus* id faciet, sed relinquet eam, prout discipulus vel auditor illam sibi imaginatur, donec intellexerit id, quod nunc ipsi inculcatum voluit, postea autem ejus naturam & veritatem pro dignitate in loco convenienti pertractabit.

Sexta,

A U T H O R I S.

Sexta, est occultatio contradictionis, ita ut non nisi post multa principia appareat & animadvertatur: & quò pluribus principiis opus est ad eam demonstrandam, tantò magis abdita est & occulta. Atq; hoc pacto ignorat eam Author, & existimat, duas primas propositiones sibi invicem non repugnare: verùm si unaquæq; seorsim assumitur, eiq; propositio conveniens alia adjungitur, & legitima ex illis conclusio conficitur; hæc q; conclusio iterum propositionis loco sumatur, & ei alia conveniens jungatur, ac ex his rursus concludatur, sicq; consequenter, post multos syllogismos eò tandem devenietur, ut inter duas postremas conclusiones repugnantia sit vel contrarietas. Et talia latent sæpè sapientissimos & eruditissimos Scriptores. Quòd si verò manifestè duæ propositiones sibi contradicant, ita ut Scriptor vel Author prioris oblitus fuerit, cùm scripsit posteriorem, error & lapsus est nimis magnus, neq; illum Authorem inter eos numerandum censeo, cujus Libri legi mereantur.

Septima, est necessitas loquendi de rebus nimis profundis, in quibus oportet quædam occultare, quædam revelare. Sic enim quandoq; necessitas postulat, ut loquendum sit hîc secundum unam propositionem, & mox alibi secundum propositionem aliam priori contrariam & repugnantem. Hic autem cavendum est, ne vulgus animadvertat locum contradictionis, operaq; Authori danda, ut omnibus modis eam occultet.

Repugnantia & contradictiones, quæ inveniuntur in *Mischna* & *Bareithoth*, sunt juxta primam causam, sicut frequentissimè apud illos reperies, *Repugnat principium fini vel primum ultimo*: solutionis autem loco, *Principium est Rabbi N. finis Rabbi N.* Sic dicunt sæpè, *Vidit Rabbi verba Rabbi N. & absolute judicavit nobis secundum eum*: & *Vidit verba Rabbi N. & pronunciavit absolute secundum eum*. Alibi etiam reperies, *Communis sententia est secundum Rabbi N. Mischna est à partibus Rabbi N. & sic sæpiùs, quàm ut omnia recenseri possint.*

Contradictiones in Mischna quales sint.

Repugnantia aut Contrarietates, quæ reperiuntur in *Talmud*, sunt secundum causam primam & secundam. Ita invenies illos sæpè dicentes, *Sic & sic est opinio secundum Rabbi N. & Sic & sic est opinio secundum Rabbi N.* Item, *Statuit secundum illum in uno, & dissentit ab eo in uno.* Item, *Duo Amorajim sunt, sed sententia est secundum Rabbi N.* Et hæc exempla omnia sunt secundum primam causam. Secundum causam secundam sunt ista, *Recessit Raf ab ista sententia*; Item, *Et scrutatus est, quia nam è duabus sententiis esset postrema.* Sic dicunt; *Responsio prima Raf Assè dicit nobis sic & sic: responsio posterior dicit nobis sic & sic.*

Contradictiones Talmudis quales.

Repu-

PRÆFAT. AUTHORIS.

*Contradictiones
qua in Prophe-
zia esse videntur,
quales sint.*

Repugnantia & contradictiones, quæ videntur esse in sensu litérali quorundam locorum Prophetiæ, omnes sunt secundum causam tertiam & quartam. Et harum gratiâ adduxi totam hanc præfationem. Sic nôsti, sæpè Rabbinos scribere, *Scriptura una dicit sic & sic, & Scriptura alia aliter.* Et sic contradictionem primò ostendunt, deinde explicant, quòd desit & subintelligatur conditio quædam, aut quòd subjectum sit permutatum: ut cum ajunt; *Salomon, verba tua non repugnant tantum verbis patris tui, sed etiam sibi invicem contradicunt, &c.* Atq; hæc in primis, & majori ex parte, occurrunt apud Prophetas, quando judicia Dei annuntiant, vel in corruptos mortalium mores invehuntur. Nostri autem propositi est, de illis tantum monere, in quibus apparens est contradictio in rebus Fidei & Religionis, prout etiam quædam illorum sum expositurus, quia sunt quoq; de arcanis Legis. Quòd si verò apud Prophetas invenias contradictionem juxta septimam causam, tum consideratione & exploratione opus est, neq; temerè & inconsideratè aliquid decernendum aut pronuntiandum.

*Contrarietas a-
pud Philosophos
qualis.*

Contrarietas, quæ apud Philosophos veros reperitur, est secundum causam quintam.

*Aliorum Scri-
ptorum contra-
dictiones unde.*

Ea, quæ apud reliquos Scriptores & Commentatores invenitur, est ex causa sexta. Et hujus generis contradictiones multas invenire licet in Medraschoth & Haggadoth, unde dicunt, אין טקשין בחגדה *Non faciunt syllogismos, vel, Non procedunt syllogisticè in Haggadah.* Inveniuntur etiam in illis contradictiones juxta causam septimam.

*Contradictiones
hujus Libri un-
de sint.*

Contradictio deniq; vel cõtrarietas, quæ in hoc Libro invenietur, est ex causa quinta & septima: quod diligèter tibi est animadvertendū & observandū, ne perplexus reddaris in nonnullis ejus capitibus.

His itaq; sic præfatis & præmissis, exordiar nunc explicationem Vocabulorum, quorū sensus scitu & intellectu est necessarius, ut sciat, quomodo in singulis locis accipiantur. Erit enim hoc veluti Clavis, cujus ope intromittimur in loca, quorum portæ sunt clausæ, sed cum aperiuntur, Homo in ea ingreditur, animæ in iis quiescunt, oculi pascuntur, corpora deniq; ab omni labore & molestia recreantur.

Inquit Samuel F. Jehudah F. Tibbon; Sic ait Rabbi Author hujus Libri (sit memoria justis & sanctis in benedictione): *Aperite portas, & ingredietur gens justa, quæ custodit fidem & veritatem.*

Jesa. 26. 2.

R. MOSES